

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова Приймальної комісії

ректор Херсонського державного університету,

Олександр СПІВАКОВСЬКИЙ

«14» травня 2022 р.

ПРОГРАМА

фахового вступного випробування

з «Теорії та технологій соціальної роботи»

для здобуття **другого (магістерського) рівня вищої освіти**

на основі базової або повної вищої освіти

(денна, заочна форми навчання)

Херсон 2022

Затверджено на засіданні приймальної комісії Херсонського державного університету (протокол № ____ від _____ 2022 року).

ЗМІСТ

	с.
1. Загальні положення	4
2. Зміст програми	6
2. Перелік питань для фахового вступного випробування (усна форма)	14
3. Список рекомендованої літератури	16
4. Критерії оцінювання знань фахового вступного випробування	19

1. Загальні положення

Програму фахового вступного випробування для абітурієнтів, які вступають на навчання для здобуття ступеня **магістра** на основі першого рівня вищої освіти (бакалаврського) розроблена відповідно до програми, рекомендованої Міністерством освіти і науки України.

Організація та проведення фахових вступних випробувань відбувається у порядку визначеному в Положенні про приймальну комісію Херсонського державного університету.

Мета вступного випробування полягає у визначенні рівня знань вступників щодо основних фундаментальних та галузевих дисциплін, а також з'ясуванні їх спроможності самостійно працювати за спеціальністю відповідно до освітньо-кваліфікаційної характеристики бакалавра соціальної роботи. Фахове вступне випробування має комплексний, синтетичний характер та орієнтоване на виявлення знань, умінь і навичок вступників як фахівців бакалаврського рівня.

Вимоги до здібностей і підготовленості абітурієнтів. Для успішного засвоєння освітньо-професійної програми магістра абітурієнти повинні мати перший (бакалаврський) рівень вищої освіти або другий (магістерський) рівень вищої освіти з різних спеціальностей та здібності до оволодіння знаннями, уміннями і навичками в галузі фундаментальних та галузевих наук. Обов'язковою умовою є вільне володіння державною мовою.

Форма вступного випробування: вступне випробування проводиться усно або у формі тестування.

Характеристика змісту програми. Програма фахового вступного випробування включає два змістовні модулі: «Теорія соціальної роботи» та «Технології соціальної роботи».

Програму побудовано за модульною системою і розраховано на виявлення ступеня опанування фахівцем-бакалавром таких основних сфер професійного становлення, як теоретичні основи соціальної роботи з різними категоріями населення, вітчизняні та зарубіжні методики та технології соціальної роботи з урахуванням специфіки її організації в Україні.

Побудова програми за модульним критерієм дає можливість виявити підготовленість бакалавра до продовження навчання, наявність цілісного досвіду самостійної науково-пізнавальної діяльності, його готовність до підвищення професійної культури на якісно новому, інноваційному рівні і розроблення власного шляху наукового пошуку для здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня магістра.

Характеристика структури тестів. Фахове вступне випробування проводиться шляхом тестування. Відповідно до запропонованої програми розроблено пакет тестів, що складається з 2 варіантів. Структура (композиція) тесту: тест містить 2 блоки (модулі): перший – «Теорія соціальної роботи», другий – «Технології соціальної роботи». Кожен блок включає 40 завдань. Разом 80 завдань. Перший блок (модуль): завдання 1-36 - на вибір однієї правильної відповіді; завдання 36-40 – на встановлення

відповідності. Другий блок (модуль): завдання 41-70 – на вибір однієї правильної відповіді; завдання 71-75 – на вибір кількох можливих відповідей; завдання 76 – на встановлення послідовності; завдання 77-80 – на встановлення відповідності. Кожна правильна відповідь оцінюється в 2,5 бала. Максимальна кількість балів 200 балів.

Тривалість вступного випробування – усна форма – 15 хвилин на підготовку абітурієнтом до відповіді на запитання; на виконання тестування: відведено 180 хвилин / 1 абітурієнт (-ка).

Результат вступного випробування (усно/тестування) оцінюється за шкалою від 0 до 200 балів.

Програма має перелік рекомендованої літератури для підготовки до складання фахового вступного випробування.

Перепусткою на тестування є Аркуш результатів вступних випробувань, паспорт.

Під час проведення вступного випробування не допускається користування електронними приладами, підручниками, навчальними посібниками та іншими матеріалами, якщо це не передбачено рішенням Приймальної комісії. У разі використання вступником під час вступного випробування сторонніх джерел інформації (у тому числі підказки) він відсторонюється від участі у випробуваннях, про що складається акт. На екзаменаційній роботі такого вступника член фахової атестаційної комісії вказує причину відсторонення та час. При перевірці така робота дешифрується і за неї виставляється оцінка менше мінімальної кількості балів, визначеної Приймальною комісією та Правилами прийому, для допуску до участі в конкурсі або зарахування на навчання поза конкурсом, незважаючи на обсяг і зміст написаного.

Вступники, які не з'явились на фахове вступне випробування без поважних причин у зазначений за розкладом час, до участі у подальших іспитах і конкурсі не допускаються.

2. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

3. Модуль 1 «Теорія соціальної роботи»

Соціальна робота як практична діяльність і навчальна дисципліна

Сутність поняття "соціальна робота". Особливості впровадження поняття "соціальна робота" в соціально-гуманітарний понятійний простір. Поняття "соціальна робота" як відображення потреб практичної соціальної роботи. Варіативність поняття "соціальна робота" як практична діяльність; як наука; як навчальна дисципліна.

Порівняльний аналіз основних підходів до визначення сенсу та змісту соціальної роботи як професійної практичної діяльності. Взаємозумовленість і взаємозв'язок поняття "соціальна робота" та понять "соціальне", "соціалізація" та "соціальна справедливість". Сутність характеристики соціальної роботи як професійної діяльності.

Характеристика соціальної роботи як професійної діяльності

Виникнення та становлення соціальної роботи як науки. Соціальна робота як система наукових знань: дослідницький, діагностичний і продуктивний аспекти. Фундаментальна та прикладна складові соціальної роботи як науки. Об'єкт і предмет наукових досліджень соціальної роботи. Проблемне поле наукових досліджень із соціальної роботи.

Виникнення та становлення соціальної роботи як науки

Роль географічних, соціально-економічних, політичних умов у формуванні національних особливостей науки "соціальна робота".

Благодійність як моральне і духовне підґрунтя, передумова виникнення теоретичних основ соціальної роботи. Релігійні засади виникнення: соціальної роботи в Україні. Суспільна опіка в Київській Русі, форми та традиції. Елементи державної громадської опіки та їх відображення в нормативних формах свідомості. Роль громади в наданні соціальної підтримки на селі та відтворення громадських підходів у теоретичному осмисленні сутності соціальної роботи. Традиції товариства Червоного Хреста в Україні.

Традиції соціального захисту громадян в Українській РСР, їх вплив на становлення науки «соціальна робота».

Концептуально-категоріальний апарат соціальної роботи. Закономірності та принципи теоретичної соціальної роботи

Концептуально-категоріальний апарат науки «соціальна робота»: соціальні сфера, простір, структура, відносини, практика, зв'язки, механізми, діяльність, проблеми. Характеристика та зміст основних категорій науки «соціальна робота».

Історичні корені соціальної допомоги. Становлення наукових підходів до соціальної роботи

Становлення наукових підходів до соціальної роботи в незалежній Україні. Діалектика взаємодії тенденцій сучасної світової науки "соціальна робота" з особливостями її становлення та розвитку в Україні.

Філософія допомоги як базова, концептуальна ідея в становленні вітчизняних теорій соціальної роботи. Ідеї християнства, державності, права, моралі і норм суспільного життя як системоутворюючі в становленні вітчизняних теорій соціальної роботи.

Вітчизняна парадигма соціальної роботи як сукупність моделей і теорій допомоги

Вітчизняна парадигма соціальної роботи як сукупність моделей і теорій допомоги. Доктрина допомоги, організаційні форми, суб'єкти допомоги, об'єкти допомоги як парадигмальні характеристики.

Еволюція вітчизняної парадигми соціальної роботи. Історичні форми вітчизняної парадигми соціальної роботи та їх парадигматичні характеристики. Архаїчна, конфесійна, державна, громадсько-державна, соціетальна та професійна парадигми соціальної роботи, їх соціально-економічна та культурна зумовленість.

Загальна характеристика підходів до типологізації теорій соціальної роботи

Типологізація теорій соціальної роботи як форма наукового дослідження. Загальна характеристика підходів до типологізації теорій соціальної роботи. Типологізація за критеріями історичної послідовності виникнення. Типологізація за об'єктивним критерієм: індивідуальні, групові та «ком'юніті-теорії». Типологізація за критерієм методологічної опори на теорії інших наук: медицини, філософії, психології, соціології, педагогіки.

Характеристика сучасних теорій соціальної роботи

Інтегративний характер і теоретична незавершеність класифікації сучасних теорій соціальної роботи.

Гуманістична теорія соціальної роботи — допомога через самопізнання та усвідомлення клієнтом своєї значущості та впливу навколишнього світу.

Марксистська теорія соціальної роботи — орієнтація на ідею допомоги клієнтові шляхом спільних колективних дій з підвищення самосвідомості та соціальних, змін у суспільстві.

Функції психології в соціальній роботі та психологічне її забезпечення.

Характеристика психологічних теорій як об'єднуючої основи соціальної роботи

Орієнтація на ідею допомоги клієнту шляхом оптимізації його власних зусиль як спільна об'єднуюча основа психолого-орієнтованих теорій. Психодинамічна теорія соціальної роботи: її сутність, переваги та обмеження. Екзистенціальна теорія соціальної роботи – опора на уявлення клієнта про навколишній світ і власний соціальний статус.

Теорія кризового втручання — орієнтація на виведення клієнта з кризового стану.

Гуманістична теорія соціальної роботи — допомога через самопізнання та усвідомлення клієнтом своєї значущості та впливу навколишнього світу.

Апробація і оформлення результатів соціально-психологічного дослідження.

Впровадження досягнень науки і передового досвіду в практику. Формування творчої особистості соціального працівника.

Соціологічні методи і техніка вивчення соціальних проблем. Формування соціального контексту допомоги та вплив системних теорій соціальної роботи на індивіда

Системна теорія соціальної роботи: виявлення та "зняття" впливу чинників оточення клієнта, інших людей і соціальних обставин.

Системно-екологічна теорія соціальної роботи — ідея допомоги клієнту в пошуках своєї "екологічної ніші" в навколишньому природно-соціальному просторі.

Соціальний контекст допомоги (соціальні детермінанти виникнення складних ситуацій; соціальні норми та патології; соціальний контроль за поведінкою індивіда як методологічна основа соціально-орієнтованих теорій).

Соціально-радикальна теорія соціальної роботи: опора на ідею допомоги клієнту в розвитку його соціальної (зокрема політичної та правової) свідомості.

Педагогічні шляхи і засоби соціального розвитку особистості. Характеристика об'єктів соціальної роботи та вплив на них шляхом використання комплексно-орієнтованих теорій

Соціально-педагогічна теорія соціальної роботи — опора на ідею допомоги шляхом виховного впливу з боку сім'ї, школи, позашкільних закладів на процес соціалізації клієнта.

Когнітивна теорія соціальної роботи — орієнтація на ідеї допомоги клієнту шляхом навчання його стереотипним механізмам управління своїми вчинками адекватно соціальним умовам або конкретній соціальній ситуації.

Рольова теорія соціальної роботи — модель соціальної роботи, що орієнтується на охоплення проблем клієнта, пов'язаних з очікуваною поведінкою і бажаним розвитком і з урахуванням механізмів формування у нього уявлень про свою роль у житті.

Критерії ефективності соціальної роботи. Основні види прогнозування

Методологічні основи адаптивно-соціалізаційної теорії соціальної роботи. Соціальна адаптація людини як процес взаємодії з навколишнім середовищем з освоєння нової соціальної ситуації. Біологічні та психологічні компоненти соціальної адаптації. Інформаційний та комунікативний механізми соціальної адаптації.

Допомога клієнту в адаптації до складної для нього (а відтак — нової) соціальної ситуації як базова ідея адаптивно-соціалізаційної теорії соціальної роботи.

Соціалізація клієнта як накопичення соціального досвіду в процесі успішної адаптації до важких життєвих ситуацій за допомогою соціальних працівників.

Становлення соціальної роботи з різними групами клієнтів

Соціально-демографічні проблеми суспільства. Сучасні протиріччя соціальної політики щодо різних груп населення. Соціальна робота як умова вдосконалення стосунків держави та різних груп населення. Історичні аспекти становлення роботи зі спеціальними групами клієнтів. Сучасні тенденції соціальної роботи з особливими групами клієнтів у різних країнах світу.

Особливості роботи з різними групами клієнтів

Спеціальні групи клієнтів як соціальна проблема. Види соціально небезпечних явищ: злочинність, алкоголізм, наркоманія, ВІЛ/СНІД. Людина в системі негативних явищ. Соціальна політика щодо спеціальних груп клієнтів. Сучасні теорії та практика запобігання стигматизації спеціальних груп клієнтів. Роль субкультурних відмінностей різних груп клієнтів. Причини конфліктної поведінки спеціальних груп клієнтів.

Модуль 2 «Технології соціальної роботи»

Теоретико-методологічні основи технологій соціальної роботи

Соціальні технології як суспільне явище. Технологізація соціальних процесів. Сутність поняття соціальних технологій. Класифікація соціальних технологій. Типи соціальних технологій. Основні види соціальних технологій. Кваліфікаційні ознаки соціальних технологій. Соціальні технології у соціальній роботі.

Визначення технологій соціальної роботи. Основне завдання технологій соціальної роботи. Основні функції технологій соціальної роботи. Головні складові змісту технологізації соціальної роботи. Технологічні компоненти технологізації соціальної роботи. загальні технології соціальної роботи Особливості застосування загальних технологій у соціальній роботі. Міждисциплінарні технології і методики соціальної роботи.

Структурно-логічна схема технологій соціальної роботи. Типова технологія соціальної роботи як певний алгоритм діяльності. Основні складові типової технології. Основні етапи типової технології: підготовчий, етап безпосередньої реалізації методів втручання, підсумковий етап. Підготовчий етап як етап вивчення ситуації, встановлення контакту, знайомства, діагностики, планування. Етап реалізації як етап безпосереднього надання соціальних послуг, цикли етапу «заходи – оцінка – коригування». Підсумковий етап як етап оцінки, подовження, припинення, стабілізації, згорання соціальної роботи. Соціальний супровід як особлива технологія соціальної роботи.

Оцінка як складова наукового супроводу впровадження соціальної роботи. Критерії ефективності соціальної роботи. Методи оцінки та джерела отримання інформації. Оцінка економічної ефективності як аргумент для продовження та розвитку соціального проекту. Моніторинг соціальних проектів як технологія комплексного наукового супроводу проектів впровадження соціальної роботи.

Технології соціальної роботи з сім'ями різного типу

Технології соціальної роботи з молодими, неповними, багатодітними, малозабезпеченими, асоціальними, соціально неспроможними сім'ями. Особливості технології соціальної роботи з прийомними сім'ями та дитячими будинками сімейного типу.

Технології соціальної роботи з різними категоріями дітей

Технології соціальної роботи з дезапативними дітьми та молоддю. Соціальна робота з дітьми вулиці. Соціальна робота з неповнолітніми які мають проблеми з законом. Сучасні аспекти соціальної роботи з неповнолітніми та молоддю, яка повертається з місць позбавлення волі. Негативні явища у молодіжному середовищі.

Сучасні аспекти здійснення соціальної роботи з дітьми-інвалідами, молодими інвалідами та їх сім'ями. Особливості соціальної роботи з дітьми та молоддю, які є ВІЛ інфікованими або хворими на СНІД.

Технології соціальної роботи з молоддю

Технології формування здорового способу життя у дитячому та молодіжному середовищі. Технології створення та функціонування студентських соціальних служб для молоді. Технологізація волонтерського руху. Технології соціальної роботи з військовослужбовцями. Технологія соціальної роботи з неповнолітніми та молоддю, які повертаються з місць позбавлення волі. Соціальна робота з дітьми та молоддю, батьки яких працюють за кордоном.

Особливості соціальної роботи у загальноосвітніх школах. Технології соціальної роботи у школах-інтернатах різного типу. Соціальна робота у притулках для неповнолітніх, реабілітаційних закладах. Соціальна робота з неповнолітніми та молоддю, які перебувають у місцях позбавлення волі.

Технології соціальної роботи з людьми старшого віку

Соціальне становище та психофізичні особливості людей похилого віку. Особливості соціальної роботи з людиною похилого віку, яка проживає в сім'ї. Громадська опіка і соціальне обслуговування одиноких людей похилого віку. Проблема бездомності людей похилого віку та шляхи її подолання. Соціальна робота у закладах соціального захисту.

Особливості застосування технологій соціальної роботи

Перспективи розвитку сільських та селищних центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді. Особливості соціальної роботи на селі. Особливості соціального

супроводу сільських сімей. Інтеграція елементів соціальної роботи в організацію дозвілля дітей та молоді як метод виявлення та подолання соціальних проблем окремих груп дітей та молоді. Залучення молоді до вирішення власних проблем: молодіжна участь та волонтерська діяльність. Взаємодія з сільською громадою з метою вирішення соціальних проблем окремих прошарків населення: школою, медичними закладами, закладами культури, керівниками підприємств.

Співробітництво з органами місцевого самоврядування та державними органами, що опікуються проблемами дітей та молоді. Впровадження молодіжних програм у сільській громаді. Концептуальні основи соціальної роботи за рубежом. Роль суспільних фондів і добротинних організацій. Соціальна робота в неурядових організаціях. Досвід Італії, Португалії, Іспанії, Греції, Ірландії, Данії тощо. Досвід Великобританії у запровадженні системи фостерної опіки дітей, які позбавлені батьківського піклування. Досвід Канади у формуванні здорового способу життя.

Соціальна робота з допризовною і призовною молоддю, військовослужбовцями та членами їхніх сімей

Соціальна зумовленість роботи з допризовною та призовною молоддю. Організація практичної соціальної роботи з військовозобов'язаними. Специфіка військової служби. Основні проблеми військових та їхніх сімей. Технології соціальної роботи з військовослужбовцями (методи та засоби).

Соціальна робота з малозабезпеченими групами населення

Показники матеріальної забезпеченості населення. Соціальний захист малозабезпеченого населення. Форми та методи соціальної роботи щодо підвищення життєвого рівня малозабезпечених груп населення. Побутове обслуговування малозабезпечених громадян як складова соціального обслуговування.

Соціальна допомога та підтримка осіб з обмеженими можливостями

Поняття «інвалідність» та його види. Соціальні заклади й стаціонарні установи по роботі з інвалідами. Напрямки роботи з людьми, які мають фізичні чи психологічні вади. Реалізація соціальних заходів на різноманітних рівнях.

Система надання соціальної допомоги людям похилого віку та самотнім

Соціальний статус, психосоціальні особливості людей похилого віку, одиноких. Особливості роботи будинків-інтернатів для людей похилого віку. Робота відділів соціального патронажу та обслуговування людей похилого віку та одиноких: функціональні обов'язки персоналу, форми роботи з клієнтами.

Соціальна робота з особами, які мають алкогольні та наркотичні проблеми

Особливості впливу алкоголізму на процеси соціалізації: зміни поведінки під впливом зловживання алкоголем, формування хвороби. Соціально-психологічні і медико-біологічні показники статусу хворої людини. Робота зі спеціальними групами клієнтів, хворими на алкоголізм. Соціально-психологічні підходи до роботи з алкоголіками. Організаційні умови і принципи функціонування груп взаємопідтримки. Досвід функціонування груп в Україні. Специфіка формування наркотичної хвороби: поняття про психологічну і фізичну залежність. Робота зі спеціальними групами клієнтів, хворих на наркоманію: цільові програми лікування та реабілітації наркоманів. Світові стратегії розв'язання проблеми наркотизації. Організаційні умови і принципи функціонування груп взаємопідтримки. Спілкування та взаємодія з клієнтами в процесі реабілітації. Особливості соціального відновлення після реабілітації.

Соціальна робота з особами, що займаються секс-бізнесом

Визначення поняття «секс-робітник». Структура секс-бізнесу. Соціально-психологічні та поведінкові характеристики представників секс-бізнесу. Причини та шляхи залучення до комерційного сексу. Зміст соціальної роботи у сфері «секс-бізнесу»: профілактичні програми, освітні програми. Медичні, правові та соціальні послуги. Діяльність та оцінка можливостей громадських організацій, які працюють з представниками секс-бізнесу. Використання {аутрич-методу соціальними працівниками.

Особливості соціальної роботи з ВІЛ-інфікованими та хворими на СНІД

ВІЛ/СНІД як соціальна проблема. Соціально-психологічні моделі роботи зі спеціальними групами клієнтів, хворими на СНІД. Системи лікування і підтримки уражених груп. Соціальна робота з вагітними-ВІЛ-інфікованими: умови народження здорової дитини. Соціальна робота з ін'єкційними наркоманами. Закордонний досвід щодо запобігання ВІЛ/СНІДу. Досвід країн Західної Європи: Нідерланди, Бельгія; центри роботи з ВІЛ-інфікованими. Групи взаємопідтримки: досвід Англії, Німеччини. Сутність самопревенції і роль особистих якостей спеціальних груп клієнтів у запобіганні поширення соціально небезпечних хвороб.

Організація роботи з людьми без визначеного місця проживання

Категорія громадян, які відносяться до осіб без визначеного місця проживання. Соціальний портрет осіб без визначеного місця проживання. Специфіка роботи з людьми без постійного місця проживання. Діяльність та оцінка можливостей громадських організацій, які працюють з бездомними. Сучасні наукові погляди на деякі проблеми осіб без визначеного місця проживання як соціальне явища .

Соціальна робота з групами клієнтів, які зазнали насилля в сім'ї

Діти і жінки як особлива категорія клієнтів у соціальній роботі. проблеми насильства над жінками. Етапи насилля. Профілактика насилля та теорії подолання наслідків насилля. Основні проблеми насильства. Державна політика щодо покращення становища жінок і дітей в Україні.

Організація роботи з жертвами «торгівлі людьми»

Правові основи соціальної роботи у сфері попередження торгівлі людьми. Ціль, завдання і принципи соціальної роботи по упередженню торгівлі людьми і надання допомоги потерпілим. Соціальна профілактика торгівлі людьми. Соціальна реабілітація потерпілих від торгівлі людьми. Соціально-психологічний портрет потерпілих від торгівлі. людьми. Причини і. наслідки торгівлі. жінками з України. Українські. ініціативи, направлені. на запобігання та протидію торгівлі людьми. Принципи допомоги жінкам, потерпілим від торгівлі. людьми. Потреби жінок, потерпілих від торгівлі. людьми. Кризові центри та «гарячі лінії».

Специфіка соціальної роботи з людьми суїцидальної поведінки

Загальне поняття суїциду. Соціально-психологічний портрет осіб, що схильні до суїцидальної поведінки. Ознаки і характеристика суїцидальної поведінки. Причини, мотиви суїцидальних явищ. Сучасні концепції самогубства. Соціальна профілактика суїцидальної поведінки. Специфіка соціальної роботи з людьми суїцидальної поведінки.

Організація соціального супроводу особам, що повернулися з місць позбавлення волі

Соціальний супровід звільнених з місць позбавлених волі. Мета і зміст соціальної роботи з особами, що повернулися з місць позбавлення волі. Профілактична робота зі звільненими з місць позбавлення волі. Роль соціальних служб у ресоціалізації. Характер діяльності соціального працівника щодо колишніх засуджених у відкритому середовищі. Форми і методи соціальної роботи з колишніми засудженими. Індивідуальна робота з клієнтом. Психологічна і правова консультація. Психолого-педагогічна допомога у відновленні втрачених зв'язків з сім'єю. Працевлаштування. Професійна орієнтація, психологічна підтримка соціальної роботи колишніх засуджених.

Соціальна робота з жінками-безробітними

Жінка як об'єкт державної політики України та соціальної роботи. Положення жінок в сучасному суспільстві: проблеми жіночої праці, охорона здоров'я, народжуваність, материнство. Репродуктивна функція жінок. Домашнє господарство – важливий фактор життєзабезпечення сім'ї: гендерний аспект розподілу домашніх обов'язків. Особливості сімейних функцій жінок і чоловіків. Проблема дискримінації жінок. Національний механізм забезпечення рівноправ'я жінок і чоловіків. Етапи розвитку соціальної роботи з жінками щодо їх працевлаштування на Заході.

Соціальна робота з жінками, які не мають визначеного місця проживання

Важливі чинники розвитку політики щодо підтримки бездомних жінок в Україні. Основні принципи реінтеграції жінок. Створення мережі лікувально-профілактичних закладів, притулків, відділів реінтеграції, соціальних гуртожитків (соціального житла), центрів зайнятості, агентств з працевлаштування. Основні принципи організації догляду за бездомними жінками. Досвід зарубіжних країн щодо організації інтегрованого догляду за жінками, які не мають визначеного місця проживання.

Соціальна робота з жінками-засудженими

Фактори формування кримінальної поведінки у жінок. Види злочинів. Природа злочинності. Умови, що сприяють здійсненню злочинів. Сучасні концепції відношення до злочинності. Форми і методи роботи з ув'язненими жінками в історії людства. Закономірності соціальної роботи в жіночих пенітенціарних закладах: соціальна діагностика клієнтів; структура груп ув'язнених; умови ефективної соціальної роботи в закладах позбавлення волі. Профілактика рецидивів та реабілітація як основні соціальні технології. Проблема суїцидів. Організаційні форми і методи виховного процесу в жіночих закладах позбавлення волі. «Вузька» та «широка» модель психотерапевтичної роботи. Організація терапевтичної діяльності груп взаємопідтримки. Консультації за методом «рівний-рівному».

Соціальна робота з сім'ями, що мають дітей з особливими потребами

Види сімей із дітьми, що мають особливі потреби. Проблема впровадження технологій соціальної роботи в сім'ї із дітьми з особливими потребами. Методичні основи соціальної роботи з сім'ями, що виховують дітей-інвалідів. Індивідуальні, групові, масові форми соціальної роботи. Міжнародний досвід досягнення ефективності соціальної роботи з такими сім'ями. Системний підхід у застосуванні інноваційних методів соціальної роботи з сім'ями. Консультативний метод. Організаційно-методичні засади роботи груп взаємопідтримки батьків.

Соціальна робота з молоддю та молоддю сім'єю

Поняття про молодь, молоду сім'ю. Соціально-психологічні аспекти встановлення рольових функцій. Проблеми молодої сім'ї в початковій періоді її створення. Підготовка молодої сім'ї до народження і виховання дітей. Психолого-педагогічні

складові в роботі соціального працівника. Особливості соціальної роботи з молодими сім'ями. Консультативна робота з молодими сім'ями.

Соціальна робота з дітьми, що залишились без батьківського піклування

Проблема встановлення опіки над дітьми-сиротами та дітьми, що залишилися без батьківського піклування. Особливості розвитку системи прийомних сімей в закордонній та вітчизняній практиці. Види сімей: опікунська, тимчасова. Фостерні сім'ї. Соціально-педагогічна модель роботи з прийомними сім'ями: функції, зміст, етапи, методи роботи.

Соціальна робота з дітьми вулиці

Проблема соціального сирітства в Україні. Втечі дітей із сім'ї. Підходи до класифікації дітей вулиці. Спосіб життя дітей на вулиці. Аутич як основний метод соціальної роботи. Соціальна робота в приймальнику-розподільнику. Соціальна робота в притулках.

3. Перелік питань фахового вступного випробування (усна форма)

1. Соціальна робота як наука. Місце соціальної роботи в сучасному суспільстві
2. Соціальна робота як фахова діяльність
3. Передісторія виникнення фахової соціальної роботи. Еволюція фахової соціальної роботи
4. Метацінності та ідеали соціальної роботи. Система філософських цінностей соціальної роботи
5. Компоненти методології соціальної роботи
6. Поняття процесу соціальної роботи. Фази процесу соціальної роботи
7. Сутність методів соціальної роботи. Класифікації методів у соціальній роботі
8. Загальні та спеціальні технології соціальної роботи
9. Стратегії втручання у соціальній роботі
10. Індивідуальна соціальна робота
11. Групова соціальна робота
12. Соціальна робота в громаді
13. Фахові вимоги до соціального працівника
14. Клієнти в соціальній роботі
15. Соціальне виключення, дискримінація та стигматизація клієнтів соціальної роботи
16. Професійний обов'язок та професійна відповідальність соціального працівника
17. Професійні межі соціальної роботи. Моделі прийняття рішень
18. Профілактика професійного вигорання соціальних працівників
19. Нормативно-правове поле етики соціальної роботи
20. Етичний кодекс – основа професійної діяльності соціального працівника
21. Поняття іміджу соціального працівника
22. Основи спілкування соціального працівника як невід'ємна риса професійної компетентності
23. Нормативно-організаційні аспекти соціальної роботи
24. Фахове регулювання соціальної роботи за кордоном
25. Нормативна база соціальної роботи в Україні. Становлення українського законодавства
26. Мережа відомств України, причетних до соціальної сфери
27. Державні соціальні служби в Україні
28. Недержавні організації у соціальній сфері
29. Менеджмент соціальної роботи. Загальні теорії управління соціальною роботою
30. Супервізія в соціальній роботі
31. Теоретико-методологічні основи технологій соціальної роботи
32. Визначення технологій соціальної роботи. Основне завдання технологій соціальної роботи. Основні функції технологій соціальної роботи.
33. Особливості застосування загальних технологій у соціальній роботі. Міждисциплінарні технології і методики соціальної роботи.
34. Технології соціальної роботи з сім'ями різного типу
35. Технології соціальної роботи з різними категоріями дітей
36. Технології соціальної роботи з молоддю
37. Технології соціальної роботи з людьми старшого віку
38. Особливості застосування технологій соціальної роботи
39. Соціальна робота з допризовною і призовною молоддю, військовослужбовцями та членами їхніх сімей
40. Соціальна робота з малозабезпеченими групами населення
41. Соціальна допомога та підтримка осіб з обмеженими можливостями

42. Система надання соціальної допомоги людям похилого віку та самотнім
43. Соціальна робота з особами, які мають алкогольні та наркотичні проблеми
44. Особливості соціальної роботи з ВІЛ-інфікованими та хворими на СНІД
45. Організація роботи з людьми без визначеного місця проживання
46. Соціальна робота з групами клієнтів, які зазнали насилля в сім'ї
47. Організація роботи з жертвами «торгівлі людьми»
48. Специфіка соціальної роботи з людьми суїцидальної поведінки
49. Організація соціального супроводу особам, що повернулися з місць позбавлення волі
50. Соціальна робота з безробітними
51. Соціальна робота в закладах пенітенціарної системи
52. Соціальна робота з сім'ями, що мають дітей з особливими потребами
53. Соціальна робота з молоддю та молодією сім'єю
54. Соціальна робота з дітьми, що залишились без батьківського піклування
55. Соціальна робота з дітьми вулиці

4. Список рекомендованої літератури.

Модуль 1 «Теорія соціальної роботи»

1. Антология социальной работы: В 5 т. — М: Сварогъ; НВФСПП. !994.
2. Басов Н. Ф. Практикум по истории социальной работы в России: Учеб. пособие. — М.: Изд-во СТИ, 1999. - 250 с.
3. Борисенко В. И. Курс української історії: 3 найдавніших часів до ХХ ст.: Навч. посіб. - 2-ге. вид. — К.: Либідь. 1998. — 616 с.
4. Василькова Ю. В. Лекции по социальной педагогике: В 2 т. - - М.: Изд-во СТИ, 1997. — 210 с.
5. Взаимосвязь социальной работы и социальной политики / Под ред. Ш. Рамон. — М.: Аспект Пресе, 1997. — 251 с.
6. Ракелі Т. Соціальна політика та соціальне забезпечення за ринкової економіки: Пер. з англ. - К.: Основи. 1995.—С. 1-8.
7. Горшкова О. А. Опыт социальной работы за рубежом: Краткий курс лекций. — М.: Изд-во СТИ. - - 1999. — 92 с.
8. Гусялякоєа Л. Г., Холостова Е. И. Основы теории социальной работы. — М.: Изд-во СТИ, 1997. — 187 с.
9. Добročинність в Україні: минуле, сучасне, майбутнє. Ресурсний центр розвитку громадських організацій „Гурт”:. — К., 1998. - 54 с.
10. Дублінський В. И. Социальная работа в Германни. - М-, 1996. — 94 с.
11. Зарубежный и отечественный опыт социальной работы: Учеб.-метод,посobie. — М.: Изд-во СТИ, 1999. — 264 с.
12. Козлов А. А. Социальная работа за рубежом: состояние, тенденции. перспективи: Сб. науч. очерков. — М.: Флинта, 1998, — 224 с.
13. Лоренц У. Социальная работа в изменяющейся Европе. - - Амстердам; К., 1997. — 199 с.
14. Лутшевт И. П. Производственная адаптация молодежи: сущность. функции: управление. — К.: Изд-во УСХА: 1990.
15. Лукашевич М. П. Соціалізація: виховні механізми і технології. - К., Вид-во ІЗМН, 1998.
16. Лукашевич Н. ПІ. Социология воспитания. — К., МАУП. 1996.
17. Мельников В. П., Холостова Е. И. История социальной работы в России: Учеб. пособие. — М: Изд-во СТИ, 1998. — 220 с.
18. Мигович І.І. Соціальна робота (вступ до спеціальності). — Ужгород: Патент. 1997.—190 с.
19. Мигович І. Л. Основи соціології. — Ужгород, 1996.
20. Милосердне: Учеб. пособие / Под ред. М. П. Мчедлова. — М:(РОССПЗН): 1998. — 212 с.
21. Москаленко В. В. Социализация личности (Философский аспект). - К.:Вища шк., 1986.
22. МудрикА. В. Социализация в смутное время. —М.. 1981.
23. Никитин В. А. Начала социальной педагогике: Учеб. пособие. — М.:Флинта, 1999. —67 с.
24. Павленок ПІ. Д. Введение в профессию "социальная работа". — М..1998.
25. Пейн М. Сучасна теорія соціальної роботи. — К, 2000. — 456 с.
26. Понятійно-термінологічний словник з соціальної роботи / За. ред, І.В.Козубовської, І.І.Миговича — Ужгород: УЖМУ, 2001. — !52 с.
27. Попович Г. М. Соціальна робота в Україні і за рубежом. — Ужгород: УДУ; 2000.
28. Попов В. Г, Холостова Е. И. Социальная политика и социальная работа: Учеб.-метод, пособие. — М.: Изд-во СТИ, 1998. — 218 с.
29. Практика социальной работыг / Под ред. К. Ханвея и Т. Филпота, - Амстердам; К., 1996. -240 с.

30. Российская энциклопедия социальной работы: В 2 т. -М. :Изд-во ИСР, 1997. — Т. 2. — С. 77-84.
31. Системный подход в социальной работе: Методолог. семинар. — М.: Изд-во ИСР, 1997,
32. Словарь-справочник по социальной работе / Под ред. Е. И. Холостовой. — М.: Юристь, 1997. — 424 с.
33. Социальная работа в учреждениях здравоохранения. — М., 1992.
34. Соціальна робота: теорія, досвід, перспективи: Матеріали доповідей та повідомлень Міжнародної науково-практичної конференції / За ред. І. В. Козубовської, І. І. Миговича. -- Ужгород. 1999.
35. Смелзер Н. Дж. Социология: Пер. с англ. — М.: Феникс, 1994.
36. Соціалізація особистості як проблема національної освіти: Тези Всеукр. наук.-практ. конф. — Ніжин: Вид-во НПП, 1992.
37. Соціальна педагогіка і адаптивність особистості. — К. — Суми: КМЗУБ, 1994.
38. Соціальна робота в Україні: перші кроки / За ред. В. Полтавця. - К.: Вид. дім "КМ Асасіетіа", 2000. — 236 с.
39. Социальное развитие как атрибут цивилизованного общества: Методологический семинар. — М.: Изд-во ИСР, 1997. — 114 с.

Модуль 2 «Технології соціальної роботи»

1. «Діти вулиці»: Методичні рекомендації по роботі з «дітьми вулиці» / А.Г. Зінченко.- К.: УДЦССМ, 1999 . – 88 с.
2. Агабекян Р.Л., Авагян Г.Л. Современные теории занятости: Учеб. пособие для вузов. – М.: ЮНИТИ – ДАНА, 2001. – 190 с
3. Актуальні проблеми теорії та практики соціальної роботи на межі тисячоліть: Монографія. - К.: УДЦСЦ 2001. - 334 с.
4. Беляева В.В. Особенности социально-психологической адаптации лиц, инфицированных ВИЧ // Эпидемиология и инфекционные болезни. – 1998. – №5.– С. 27-29.
5. Беляева В.В. Терминальная стадия ВИЧ-инфекции: психологические аспекты проблемы // Эпидемиология и инфекционные болезни. – 1997. –№6.– С. 29-31.
6. Бердяев Н. А. О самоубийстве. Психологический журнал. – Т. 13. - №3. - 1992. - С. 96-106.
7. Бойко А.М. Соціальна робота з клієнтами із залежністю від алкоголю та наркоманії: Метод. реком. з навчального курсу для магістеріуму. - Ужгород: УжДУ, 2000. - 76 с.
8. Бойко А.М. Соціальна робота з клієнтами, ВІЛ-інфікованими та хворими на СНІД: Метод. реком. з навчального курсу для магістеріуму. - Ужгород: УжДУ, 2000. – 64 с.
9. Валентик Ю.В., Зыков О.В., Цетлин М. Г. Теория и практика медико-социальной работы в наркологии. — М.: Фонд НАН, 1997.
10. Взаимосвязь социальной работы и социальной политики / под ред. Ш.Рамон. Пер. с англ. – М.Аспект Пресс, 1997. - 256 с.
11. Горбунова О.Г. Запобігання торгівлі жінками: Посібник для вчителів навчальних закладів системи загальної середньої школи. – Х.: Вид. Ун-ту внутр. справ, 2000. – 184с.
12. Запобігання торгівлі людьми: Навч. – метод. посібник. - Харків: Вид- во нац. ун – ту внутр. справ, 2001. – 176 с.
13. Зверева І.Д. Соціальна робота з дітьми і молоддю (теоретико-методологічні аспекти). / І.Д. Зверева, І.В. Керецман, О.І. Пічкарь. - Ужгород: УжНУ, 2000. – Ч.1. – 192 с.
14. Инвалид і суспільство: проблеми інтеграції: Настольная книга специалиста / Под ред. Е.И. Холостовой. – М., 1996. – 210 с.

15. Капська А. Й. Соціальна робота: Навчальний посібник.– Київ: Центр навчальної літератури, 2005. – 328 с.
16. Капська А.Й. Актуальні проблеми соціально-педагогічної роботи (модульний курс дистанційного навчання) – К.: Науковий світ, 2001. – 129с.
17. Капська А.Й. Соціальна робота: деякі аспекти роботи з дітьми та молоддю: Навчально – метод. посіб. – К.: УДЦССМ, 2001. – 220 с.
18. Карпенко О. Г. Професійне становлення соціального працівника: Навчально-методичний посібник. – К.: ДЦССМ, 2004. – 164 с.
19. Колодзин Б. Как жить после психической травмы. - М.: «Шанс» - 95 с.
20. Лактіонова Г.М. Социально-педагогическая работа с женской молодежью в крупном городе: теоретико-методические основы. – К., 1998. –326 с.
21. Методичний посібник з профілактики наркоманії та ВІЛ/СНІДу у шкільному та молодіжному середовищі / За ред. Лазаренко Б.П., Пінчук І.М. / - К.,2002. – 144 с.
22. Науковий супровід, моніторинг та оцінка ефективності соціальних проєктів / О.О.Яременко, О. Р. Артюх, О. М. Балакірєва та інш. – К. Державний центр соціальних служб для молоді, Державний ін-т проблем сім'ї та молоді, 2002. – 124 с.
23. Олиференко Л.Я. Социально-педагогическая поддержка детей группы риска: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений – М.: Академия, 2002. – 256 с.
24. Социальная работа / Учебное пособие. – Ростов н/Д: Феникс, 2003.—480 с.
25. Социальная работа /Под общ. ред. В. И. Курбатова. Серия “Учебники, учебные пособие”. – Ростов н/Д: “Феникс”, 1999.- 576 с.
26. Соціальна робота в Україні: теорія та практика. /За заг. ред. А. Я. Ходорчук. – К.:ДЦССМ, 2002. – 177с.
27. Соціальна робота: актуальні питання теорії та практики. Нвч.-метод. посіб. / А. Й.Капська (кер. авт. кол.), О. В. Безпалько, Р. Х. Вайнола та ін. – К.: Держ. Ін-т пробл. сім'ї та молоді, 2005
28. Соціальна робота: технологічний аспект /За ред.. проф.. А. Й. Капської. – К.:ДЦССМ,2004. – 364 с.
29. Соціальна робота: технологічний аспект: Навчальний посібник / За ред. проф. А. Й.Капської. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 352 с.
30. Технологии социальной работы: Учебн. под общ. ред. проф. Е. И. Холостовой. – М.:ИНФРА, - М.: 2001. – 400с. - / Серия “Высшее образование”/.
31. Технології соціально-педагогічної роботи: Навчальний посібник / За заг. ред. проф.Капської А.Й.-К.: 2000.-372 с.
32. Технологія роботи з різними категоріями клієнтів центрів соціальних служб для молоді (методичний посібник) / С. В. Толстоухова, О. О. Яременко, О. В. Вакуленко та ін. – К.: Державний центр соціальних служб для молоді, Державний ін-т проблем сім'ї та молоді, 2003. – 88 с.

4. Критерії оцінювання фахового вступного випробування

Усна форма.

Вступнику під час вступного випробування (усна форма) задають щонайменше три питання з переліку питань фахової співбесіди. Якщо члени комісії незадоволені відповідями, вступнику додатково задають питання, поки не буде встановлений рівень знань абітурієнта.

Повна і правильна відповідь на питання, представлені у програмі, оцінюється від **180 до 200** балів в залежності від творчого нестандартного підходу та обґрунтування відповідей на запитання членів комісії.

180-200 балів абітурієнт отримує, виявивши такі знання та вміння:

- повне, логічне та послідовне розкриття змісту матеріалу, поставленого питання;
- вільне володіння спеціальною термінологією;
- досконале застосування одержаних знань, умінь та навичок з різних дисциплін для правильного вирішення всіх поставлених запитань.

Правильна, але неповна відповідь оцінюється від **141 до 179 балів** залежно від ступеню представлення матеріалу.

141-179 балів абітурієнт отримує, виявивши такі знання та вміння:

- послідовне розкриття змісту матеріалу, поставленого питання;
- вільне володіння спеціальною термінологією, можливі деякі неточності;
- в основному правильне застосування одержаних знань, умінь та навичок з різних дисциплін для вирішення більшості поставлених питань.

Якщо абітурієнт знає основні поняття, особливості, класифікації, структури та виконує завдання за відомими алгоритмами в стандартних ситуаціях, але при цьому допускає помилки у відповіді на питання, його відповідь оцінюється від **100 до 140** балів.

100 – 140 бали абітурієнт отримує, виявивши такі знання та вміння:

- зміст питань викладено частково, не завжди послідовно;
- у відповідях є помилки у використанні окремих понять;
- при відповіді на поставлене запитання абітурієнт не розуміє шляхів практичного використання одержаних знань.

Менше 99 балів оцінюється відповідь, в якій абітурієнт допускає помилки у відповіді, неточності у формулюванні визначень основних понять, не знає структури явища та не може виконати завдання за відомими алгоритмами в стандартних ситуаціях.

1 – 99 балів абітурієнт отримує, виявивши такі знання та вміння:

- відповідь не відповідає змісту питання або допущені грубі помилки;
- відповідь ненауковою мовою, відсутнє володіння спеціальною термінологією;
- абітурієнт не розуміє змісту поставленого питання.

У разі використання заборонених джерел абітурієнт на вимогу члена комісії залишає аудиторію та одержує загальну **нульову оцінку**.

Тестування.

Кількість правильних відповідей	<u>Оцінка</u> Кількість балів за 200-бальною системою	Кількість правильних відповідей	<u>Оцінка</u> Кількість балів за 200-бальною системою
40	100	80	200
39	97,5	79	197,5
38	95	78	195
37	92,5	77	192,5
36	90	76	190
35	87,5	75	187,5

34	85	74	185
33	82,5	73	182,5
32	80	72	180
31	77,5	71	177,5
30	75	70	175
29	72,5	69	172,5
28	70	68	170
27	67,5	67	167,5
26	65	66	165
25	62,5	65	162,5
24	60	64	160
23	57,5	63	157,5
22	55	62	155
21	52,5	61	152,5
20	50	60	150
19	47,5	59	147,5
18	45	58	145
17	42,5	57	142,5
16	40	56	140
15	37,5	55	137,5
14	35	54	135
13	32,5	53	132,5
12	30	52	130
11	27,5	51	127,5
10	25	50	125
9	22,5	49	122,5
8	20	48	120
7	17,5	47	117,5
6	15	46	115
5	12,5	45	112,5
4	10	44	110
3	7,5	43	107,5
2	5	42	105
1	2,5	41	102,5
0	0		

Затверджено на засіданні кафедри (протокол № 10 від 02.05.2022)

Декан факультету психології,
історії та соціології

Ірина ШАПОШНИКОВА

В.о. завідувача кафедри філософії, соціології
та соціальної роботи

Сергій КОСТЮЧКОВ